

Ce să citim? (II): să luăm ce este mai bun

A doua parte a editorialului despre provocarea lecturii. Dialogul cu cărțile și cu alți cititori contribuie la ameliorarea experienței lecturii; ne deschide orizonturi, ne evită decepțiile și ne face să câștigăm timp prețios pentru a citi.

04.08.2022

Există cărți care ne schimbă viața, cum i s-a întâmplat sfântului Augustin citind *Hortensius*, cartea lui

Cicero. Câțiva ani mai târziu, el va scrie în *Confesiunile* sale: „Lectura ei îmi va schimba sentimentele; va schimba rugăciunile mele pe care ți le adresam ție însuți, Doamne; mi-a făcut altfel dorințele și pasiunile [...] și am început deja să mă ridic pentru a mă întoarce la tine” ^[1]. După multe ocoluri, calea sa către Dumnezeu viză și mai hotărât convertirea, ea însăși confirmată printr-o carte: un fragment din scrisoarea către Romani care a făcut să cadă și ultimul zid care îl frâna ^[2].

Să facem cunoscute noutățile bune

Deși nu toate cărțile ne marchează în viață un înainte și un după foarte net, lecturile ne schimbă; ne rafinează sufletul ori îl amorțește; ne lărgesc orizontul ori îl restrâng. Cu timpul, personalitatea noastră reflectă cărțile pe care le-am citit. Cel care, de-a lungul anilor, se hrănește cu lecturi bine alese ajunge să aibă o

privire deschisă asupra lumii și a oamenilor, știe să înfrunte complexitatea lucrurilor și să dezvolte o sensibilitate necesară pentru a alege între banalitate și ceea ce are valoare.

Nu este mereu ușor să găsim cărți care ne ajută să ne maturizăm, chiar când este vorba să ne destindem. De aceea este folositor să facem apel la sfatul celorlalți. Căutând să ne descurcăm într-un oraș, dacă ne informăm la locuitorii lui, vom primi informații foarte utile, de negăsit pe un GPS.

La fel, putem recomanda celorlalți cărțile bune pe care le citim , căutând în același timp o bună orientare pentru lecturile noastre pe lângă persoanele care cunosc. Vorbind despre lecturile noastre, îmbogățim viața familială și conversațiile cu prietenii noștri, ceea ce poate duce la reuniuni literare sau la alte activități

culturale, ca cele care stabilesc poduri între literatură și cinema. Chiar dacă lecturile bune se transmit eficient din gură în gură, nu este mai puțin util să se organizeze cluburi de lectură, să se frecventeze librăriile bune, să rămânem în contact cu librarii și să ne angajăm în dialoguri frecvente cu ei, pentru cel mai mare bine al tuturor. În plus, acest gen de inițiative permite cunoașterea părerilor pro și contra anumitor opere.

Există un mare număr de selecții a cărților de calitate, clasate în funcție de vârstă, de teme sau de gusturi personale. Acestea spuse, cea mai bună selecție este cea pe care fiecare o face singur, inspirându-se din sfaturile prietenilor cu gusturi asemănătoare, din referințele punctuale găsite cu prilejul unui curs, al unui expozeu sau al unei discuții...

Dat fiind că nu putem citi imediat tot ce ne stârnește interesul, este folositor să facem un plan de lectură, servindu-ne de referințele căpătate anterior. Această atitudine ne dă siguranța să știm că niciun titlu bun nu ne-ar scăpa și ne permite să evităm să luăm primul titlu care ne cade în mână, când începem să citim.

Cineva a spus că într-un anumit sens, Internetul este o imensă mașină de repetiții. Inventarea imprimeriei ne-a făcut să înțelegem că ușurința în publicarea de texte favorizează proliferarea cărților mediocre sau banale. Cu toate acestea, alături de un material abundent în puțină calitate, uneori elaborat cu cea mai bună intenție din lume, Internetul conține texte ce ne permit să descoperim cheile actualității, propunând de asemenea idei de fond, care nu stârnesc mereu interesul unui mare număr din media. Și în acest domeniu este util

să reperăm, ajutați de sfatul altora și de experiența noastră, site-urile sau autorii cei mai interesanți. Aplicațiile pentru abonarea la anumite conținuturi sau pentru lectura în afara liniei a textelor determinate constituie în acest sens un bun ajutor. Internetul lărgeste și posibilitățile de acces la operele clasice sau antice, epuizate sau greu de găsit în librării sau biblioteci.

Să dialogăm cu cărțile

Critică, din vechiul *Krinein*, semnifică inițial, a discerne, a alege. Citind cu o atitudine critică ne permite să luăm ceea ce este mai bun din fiecare operă. Autorii, ca noi toți, sunt condiționați de contextul și de cultura lor; de aceea, în momentul de a citi este bine să ne întrebăm, de exemplu: de ce acest autor se exprimă în acest fel? Care erau ideile epocii sale care se manifestau în personajele sale? Care este percepția

sa asupra valorilor perene ca prietenia, iertarea, loialitatea, etc.? Este de la sine înțeles că el nu va adopta o atitudine ostilă, ascunzând poate un anume pesimism sau o lipsă de siguranță. Finalitatea este descoperirea umbrelor și luminilor fiecărei scrieri și, dacă este cazul, de a clarifica anumite idei sau propoziții. Angajăm astfel un dialog interior cu cartea care ar putea chiar ajunge la un dialog real cu autorii (căci ei apreciază corespondența și sugestiile cititorilor lor), în care convingerile noastre personale vor ieși la suprafață; unele idei vor putea fi corectate grație acestui schimb, iar altele vor găsi nuanțe noi. Simțul apostolic este, fără îndoială, ceea ce permite să citim cu un simț critic, echilibrat, căutând nu doar să petrecem un bun moment, dar și să înțelegem categoria intelectuală a contemporanilor noștri, pentru a-i purifica și reconcilia cu valorile creștine.

În aceste condiții, lectura ne ajută să ne întărim convingeri profunde și solide, bine fundamentate, în așa fel încât fiecare să dobândească o bună judecată și să-și dezvolte stilul și personalitatea. Este valabil și pentru filmele pe care le vedem; când un film ne surprinde, ca urmare a valorilor pe care le vom descoperi aici sau de etica lor, anumite aspecte ale vieții noastre, a viziunii noastre asupra lumii sau a persoanelor se largesc, se flexibilizează. Astfel fiecare își poate forma discernământul și să fie sigur că ia decizii bune, bazate pe criterii pe care le înțelege și pe care este capabil să le justifice. El adoptă astfel o viziune personală, înrădăcinată în credința creștină, care îl ajută să creeze o unitate de viață.

Ceva se mișcă în sufletul nostru

De obicei, un bun cititor este și un bun *re-cititor*: o persoană ce revine

asupra operelor care l-au marcat odată. O manieră eficientă de a fi *re-cititor* este să notăm, ceea ce ne permite să reflectăm din nou asupra unei idei , care ne-a venit în cursul uneia dintre aceste lecturi. Acest obicei ne ajută să ne cunoaștem și să avem o privire mai penetrantă asupra realității și asupra celorlalți. Ni se întâmplă uneori să vrem să evocăm o întâmplare sau o parte care ne-a interesat, fără să o putem regăsi. De aici interesul de a lua câteva notițe.

Acestea zise, ca pentru tot în viața noastră, trebuie găsit un echilibru. Dacă este util să ne lăsăm surprinși de memorie, care reține mai mult decât s-ar părea, nu rămâne mai puțin necesar ca lecturile să lase o urmă foarte profundă asupra cuiva care, datorită notițelor sale, să alimenteze un dialog interior în suflet. Adesea va fi vorba mai puțin de a copia pasaje complete cât de a-ți

nota impresiile, încercând să formulezi, căutând poate, intuițiile care vor să ni se descopere. Datorită acestei munci liniștite, călătoria noastră prin geografii, culturi și sensibilități se îmbogățește; peisajele nu trec simplu prin fața noastră ci ne formează și ne permit să ne dăm seama de așteptările și de talentul unui mare număr de persoane. Astfel, înțelegerea noastră despre lume se ameliorează și noi suntem la înălțimea provocării *noii evanghelizări*, care trece printr-o nouă *inculturație* (întâlnirea Evangheliei cu diferite culturi) și la care Sfântul Părinte ne invită insistent.

Responsabilitate personală

Amintind de vizitele sale la spitalele din Madrid însoțit de tineri, sfântul Josemaría povestea într-o zi cum *căuta să le țină companie și să le facă servicii materiale: să le spele mâinile,*

picioarele sau fața; să le taie unghiile; să-i pieptene... Noi nu le puteam aduce să mănânce, căci era interzis, dar le lăsam mereu o carte bună

[3].Solicitudine sa de păstor de suflete îl făcea să amintească la toată lumea importanța de a-și alege bine lecturile, cu responsabilitate, ținând cont de impactul profund pe care acestea le au asupra formării intelectuale și spirituale ale fiecăruia. În acest sens, Catehismul ne amintește că „prima poruncă ne cere să hrănim și să ne păstrăm cu prudență și vigilență credința și să îndepărtăm tot ceea ce i se opune” [4]. Sfântul Părinte dădea același sfat: „Dacă văd că un program nu-mi face bine, îmi clatină valorile, mă face să devin vulgar și chiar mă murdărește, trebuie să schimb canalul. Cum se făcea pe timpul meu, „în epoca de piatră”: când o carte este bună, o citești, când o carte îți face rău, o arunci” [5].*Cu aceste lecturi, cu aceste participări* [6]...Să alegi o carte cum îți

alegi prietenii, să mergi la teatru sau la cinema, este un act responsabil și liber pentru fiecare creștin, comportând o dimensiune morală ^[7].

În fața riscului ori a superficialității, sfatul de dat este cel de a citi mult, de a citi autori diverși aparținând contextelor variate. Așa ni se deschide mentalitatea, devenim capabili să trecem peste prejudecăți nefondate și locurile comune, gata de a trăi și a comunica credința într-un mod atrăgător. În același timp, responsabilitatea formării noastre personale ne va face să citim cărți de calitate, să le alegem pe acelea care ne ajută cu adevărat să creștem din punct de vedere uman și supranatural. Putem cita un sfat înțelept pentru această muncă de discernământ: „Marile cărți au curtoazia unui rege mărinimos: ele își primesc cititorul ca și cum ar fi egalul lor. Scriitorul mediocru încearcă să ne umilească pentru a-și

ascunde puțina înălțime a poziției sale” ^[8].

Sfatul persoanelor care au citit mult se poate revela prețios , în momentul când ne alegem lecturile, pentru a înțelege bine diferiți autori și să știm pe ce puncte viziunea lor ne-ar putea fi partizană sau incompletă. Deseori, comentariul unui prieten ne poate face să descoperim o operă necunoscută până atunci și să ne deschidă largi orizonturi culturale, intelectuale sau spirituale. Altă dată acest lucru ne va face să evităm pierderea timpului cu lecturi banale care promovează comportamente contrare unei conviețuiri pașnice, care atacă religia, etc. Știm, la fel de bine, că unele cărți ne-ar putea face rău, având chiar formarea cerută pentru a le asimila bine; unele alimente ar putea fi prea dure pentru dinții noștri. Este bine să avem umilința intelectuală de a le recunoaște limitele, ceea ce nu

înseamnă pudoare ci prudență. Ajutați de alții, găsim alternative să ne canalizăm neliniștile, lecturi mai ponderate, care ne permit, poate, cu timpul, să combatem, dacă trebuie, aceste alimente, care, înainte ne-ar fi putut face rău. În definitiv, este vorba să facem astfel încât cultura, pe care fiecare și-o construiește progresiv cu lecturile sale, să includă învățăturile lui Isus Cristos și să se integreze în experiența noastră vitală. Totuși în mod diferit, cel care citește cărți proaste, ca și cel care citește puțin, este foarte vulnerabil în fața erorii.

A sfătui și a căuta sfat

Data fiind valoarea sfatului oferit, fiecare are datoria de a-i ajuta pe ceilalți în acest domeniu. Sfatul personal îi va ajuta întotdeauna pe apropiații noștri și pe prieteni să aleagă lucrări de calitate, care să îmbogățească. De asemenea este util

să se participe la inițiative care propun aprecieri literare, cinematografice, culturale, etc. Acest efort, pentru a consacra câteva minute să ne împărtășim impresiile, poate a ajuta un mare număr de persoane. „Mai binele este uneori dușmanul binelui”; acest principiu se verifică și în acest domeniu. Un scurt rezumat, redactat pe viu, este preferabil unui proiect de analize detaliate, dar care nu ajunge să se concretizeze. Cu cât vor fi mai mulți colaboratori participanți la aceste inițiative, cu atât sfatul va fi obiectiv și just.

Informația furnizată de reviste, de suplimente culturale, etc. poate fi de asemenea foarte utilă. Nu este greu de găsit critici credibile, ținând cont de măiestria lor, de buna lor formare culturală și doctrinală, de tonul ponderat al opiniilor lor, etc. Sunt deci atâția indicatori diferiți care ne

ajută să luăm sau nu decizia de a citi sau de a achiziționa o carte.

În orice situație, este bine să se evite apropierea reduționiste ori superficiale asupra necesității de a cere sfat sau de a ține cont de calificările ce ne sunt propuse, în scop informativ. Faptul ca o carte să fie calificată într-o manieră clară ne poate orienta și constituie o marcă de prudență. Nimeni nu trebuie să se mire că unele dintre aceste calificări să se schimbe cu timpul; sau că ceea ce nu prezintă un inconvenient pentru cineva să poată fi pentru un altcineva. Calificarea este o orientare spre a ne ajuta să ne facem alegerile cu responsabilitate. Asta nu ne împiedică să cerem sfat în direcția spirituală, dacă noi credem că este bine pentru sufletul nostru. De altfel, atenția acordată aprecierilor morale ale unui element cultural nu trebuie să ne abată de la esențial: importanța

de a citi și, în măsura posibilităților noastre, să citim mult.

Nu deconectați Spiritul, nu depreciați darurile profeției; dar verificați totul: rețineți ce este bun, păziți-vă de orice fel de rău [9].

Deschiderea sufletului și vederea largă sunt cu atât mai veridice cu cât sunt animate de căutare și descoperire, pasionate și senine în același timp, de Adevăr și de Frumusețe.

[1] Sfântul Augustin, *Confesiuni*, III. 4.7.

[2] Sfântul Augustin, *Confesiuni*, VIII. 12.29.

[3] Sfântul Josemaría, note luate cu ocazia unei reuniuni familiale, 20 decembrie 1970.

[4] *Catehismul Bisericii Catolice*, nr. 2088.

[5] Papa Francisc, *Discursuri*, 6 iunie 2015.

[6] *Brazdă*, nr. 138.

[7] Despre această chestiune, cf. Ángel Rodríguez Luño, *Factores culturales de especial incidencia en la formación espiritual*, apartado 2, («Lectura»), disponibil pe www.collationes.org.

[8] N. Gómez Dávila, „*Escolios a un texto implícito*” (vol. 1). Instituto Colombiano de Cultura, 1977, p. 325.

[9] 1 Tes 5,19-22.

Luis Ramoneda - Carlos Ayxelà

Poză: Pingz Man / Nicki Man
(cc)

.....

pdf | document generat automat din
[https://dev.opusdei.org/ro-ro/article/ce-
sa-citim-ii-sa-luam-ce-este-mai-bun/](https://dev.opusdei.org/ro-ro/article/ce-sa-citim-ii-sa-luam-ce-este-mai-bun/)
(07.08.2025)